

3.6.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto HE 85/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta

LUT-yliopisto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan:

Tavoite

Noin vuosi sitten alkoi fossiilisten polttoaineiden hinnat voimakkaasti nousta. Vaikka ilmastomuutoksen kannalta korkeammat fossiilisten hinnat ovat hyvä asia, niin minkä tahansa hyödykkeen nopea kallistuminen on haastavaa inflaation, kuluttajien kokeman ostovoiman ja Suomen talouden kannalta. Hallitus pyrkiikin alentamaan väliaikaisesti (2022 ja 2023) liikenteen polttoaineiden hintaa alentamalla jakeluvelvoitetta. Jakeluvelvoite edellyttää tietyn uusiutuvan polttoainemäärän jakelemista vuosittain.

Taustaa

Verotuksella on yhteiskunnassa kaksi päätavoitetta; rahan kerääminen valtiolle, jotta sitä voidaan jakaa tarvittaviin palveluihin sekä kulutuksen ohjaaminen, kun kalliimmista vaihtoehdoista siirrytään halvempiin. Perinteisesti liikenteen polttoaineiden verotusta on perusteltu autoilun vaatiman infran ja sen tuottamien terveysvaikutusten kustannuksen kattamisella.

Suomi on juuri säädettyssä ilmastolaissa sitoutunut vähentämään fossiilisten polttoaineiden käytön hiilipäästöjä nopeasti 2035 mennessä. Kun energiasektorilla siirtyminen ei fossiilisiin on sujunut joutuisasti ja fossiilisten käytön lopettaminen on jo näköpiirissä, on liikennesektorilla edistys ollut haastavampaa. Ylivoimaisesti merkittävin valtion liikennesektorin päästövähennyksiä edistävä tapa on ollut jakeluvelvoite. Sen ansiosta 2020 oli moottoribensiinistä energiana n. 8 % uusiutuvaa ja dieselpolttoaineesta n. 14 %. Osuus näiden yhteiskäytöstä oli n. 12 %. Jakeluvelvoitteella on siis iso merkitys liikennesektorin vähähiilisyysponnisteluissa.

LUT haluaa tuoda esille

On hyvä, että monipuolisesti pohditaan eri keinoja ja niiden vaikutuksia sekä pyritään jatkuvasti etsimään vaikuttavimpia, mutta kansantaloudelle edullisia keinoja.

LUT kiinnittää huomiota siihen, että päätavoite, hiilineutraalisuus 2035 pitää olla mielessä ja sitä pitää vakavasti tavoitella.

LUT ei katso voivansa kommentoida ehdotuksen kansantaloudellisia vaikutuksia, mutta toteaa että ehdotuksen vaikutukset valtiontalouteen eivät ole merkittävät.

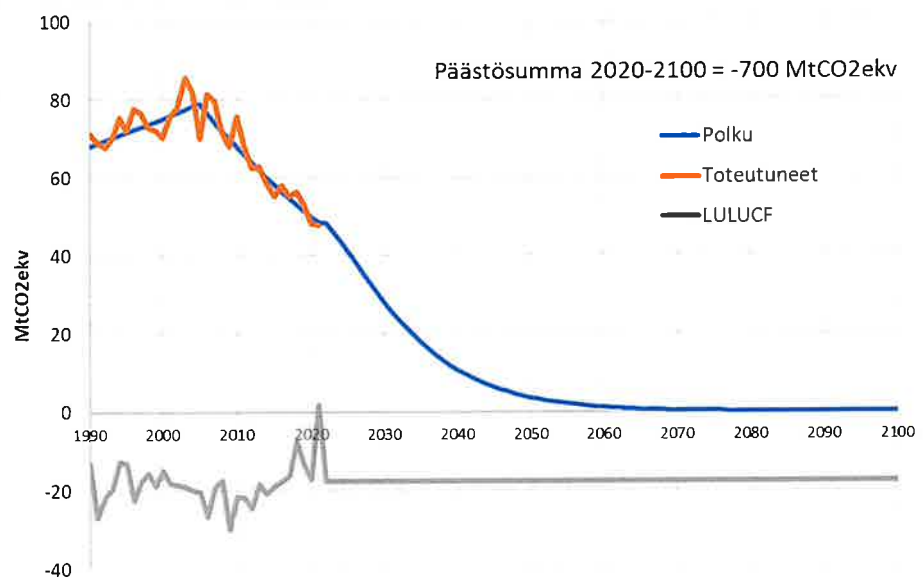
Kun mietitään liikennepolttoaineen hinnanmuutoksen vaikutuksia liikennepolttoaineiden kulutukseen, niin yleensä on arvioitu, ettei liikennepolttoaineen hintaheilahdus aiheuta merkittäviä kulutusmuutoksia lukuun ottamatta hetkellisiä heilahteluja. On kuitenkin syytä muistaa, että korkea liikennepolttoaineen hinta edistää sähköistymistä.

Esityksessä on huomioitu liikennepolttoaineiden jakeluvelvoitteen muutos, mutta ei ole huomioitu nopeaa henkilöautoliikenteen sähköautoistumista, joka vähentää fossiilisten polttoaineiden tarpeita ja samoin jakeluvelvoitteen tarvetta.

LUT toteaa, että sekoitevelvoite on ollut Suomessa korkea ja sen väliaikainen muutos ja siitä aiheutuva hinnan lasku ei aiheuta isoa haittaa, kun pyritään hiilineutraliteetin 2035.

LUT esittää

Valtioneuvoston olisi syytä parantaa tiedottamista Suomen kehityspolusta kohti lakimääräisiä tavoitteita hiilineutraliteudesta 2035 ja fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamista n. 2050. Tavoitteena pitäisi olla Suomen tavoiteltavan polun lähes reaaliaikainen seuranta. Tällöin nopeidenkin muutosten, kuten nyt esiteltävä laki, vaikutusanalyysi olisi helpompaa. Samoin kansalaisten tieto Suomen edistymisestä olisi parempaa. Esimerkki Suomen edistymisestä alla

Olisi myös mietittävä kuinka ilmastopolitiikan valmistelua saataisiin parannettua. Nythän HIISI-hankkeessa tuotetaan vain muutama vaihtoehtoinen skenario. Jos käytettävissä olisi julkisia skenariotyökaluja, olisi helppoa laskea ja esittää esimerkiksi erilaisia vaihtoehtoja esitetyn lain vaikutuksista.

Lausunnon on laatinut professori Esa Vakkilainen.

Juha-Matti Saksa
rehtori

